

ว่าด้วยทฤษฎีความยุติธรรมของรอลส์

หนังสือ A Theory of Justice ของรอลส์ เป็นหนังสือที่สำคัญเล่มหนึ่ง โดยได้รับการพิจารณาอย่างกว้างขวางจากบุคคลหลายฝ่ายทั้ง นักปรัชญา นักเศรษฐศาสตร์ และนักปรัชญาการเมือง ในหนังสือเล่มนี้รอลส์ได้เสนอหลักการของความยุติธรรมที่รอลส์เชื่อว่าจะเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปมากกว่าหลักการอื่น ๆ และสอดคล้องกับสามัญสำนึกทางศีลธรรมของเรา โดยในช่วงแรกรอลส์ได้นำเสนอหลักการที่เกิดจากการตกลงร่วมกันของบุคคลในสภาพการเริ่มแรก (the original position) และในส่วนหลังของหนังสือเป็นการแสดงให้เห็นว่า หลักการดังกล่าวสามารถที่จะนำมาใช้ได้อย่างสอดคล้องกับสามัญสำนึกทางศีลธรรมของเราในสภาพการของสังคมปกติโดยทั่วไปได้อย่างไร

การพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของหลักการของเขายังอีกประการหนึ่งคือ ในตลอดเล่มรอลส์จะพยายามแสดงให้เห็นว่าหลักการ 2 ข้อของเขานั้นดีกว่าหลักการของพวกประโยชน์นิยม (utilitarianism) ซึ่งรอลส์ถือว่าเป็นหลักการสำหรับปัจเจกบุคคลที่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เกี่ยวกับเรื่องความยุติธรรมของสังคมซึ่งเป็นเรื่องของคนทั้งสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่พวกประโยชน์นิยมยอมให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพกับบุคคลบางกลุ่ม เพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่หรือของสังคมได้ ซึ่งรอลส์ถือว่าโดยสามัญสำนึกของเราแล้ว เป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมอย่างเห็นได้ชัด ผลประโยชน์ของสังคมไม่อาจที่จะทำให้เกิดการละเมิดเสรีภาพกับบุคคลบางกลุ่มเป็นสิ่งที่ถูกต้องได้ เพราะบุคคลแต่ละคนได้ครอบครองสิทธิพื้นฐานบางอย่างบนความยุติธรรม ซึ่งผลประโยชน์ของสังคมทั้งหมดไม่อาจละเมิดได้

ดังนั้นวัตถุประสงค์สองข้อในหนังสือเล่มนี้คือ ประการแรกคือพิสูจน์ให้เห็นว่าบุคคลในสภาพการเริ่มแรกจะเลือกหลักการความยุติธรรมสองข้อของเขา ประการที่สองคือพิสูจน์ให้เห็นว่าหลักการยุติธรรมสองข้อของเขานั้นดีกว่าและน่าเลือกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหลักการของพวกเขาประโยชน์ ความยิ่งใหญ่ของหนังสือเล่มนี้คือ การแสวงหาหลักการของความยุติธรรมของสังคมจากการตกลงร่วมกันของบุคคลในลักษณะของทฤษฎีพันธสัญญา และผลที่ได้ออกมานั้นสอดคล้องกับสามัญสำนึกทางศีลธรรมของเราด้วย

อย่างไรก็ตามในบทนี้จะแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีความยุติธรรมของรอลส์นั้นมีขอบเขตและจุดมุ่งหมายอย่างไร และพยายามอธิบายให้เข้าใจพอสังเขปว่า ทฤษฎีของเขาคืออะไร หลักการความยุติธรรมสองข้อของเขาเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยการเลือกจากบุคคลในสภาพการเริ่มแรก เพื่อที่จะได้สร้างความเข้าใจร่วมกันและนำไปใช้ในการวิเคราะห์ในบทต่อไป

ขอบเขตและจุดมุ่งหมายของทฤษฎีความยุติธรรม

ในการพิจารณาว่าสังคมใดสังคมหนึ่งยุติธรรมหรือไม่ เป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจอย่างมาก ปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นคือ เราจะเอาหลักการอะไรมาเป็นเครื่องวัดว่าสังคมนั้นยุติธรรม สังคมนั้นไม่ยุติธรรม เป็นไปได้ว่าเราอาจจะใช้เกณฑ์ในการวัดที่แตกต่างกันออกไป ปัญหาที่ตามมาคือ แล้วหลักการอะไรที่เราน่าจะถือว่าถูกต้อง หรือน่าจะยอมรับร่วมกันว่าถูกต้องที่น่าจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการตัดสินความยุติธรรมของสังคม

หลักการที่เราต้องการนี้ก็ไม่ควรจะเป็นเพียงหลักการที่ใช้ตัดสินความยุติธรรมของสังคมใดในช่วงระยะเวลาใดขณะหนึ่ง หรือในสังคมแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น ประการแรกสังคมที่ยุติธรรมในตอนนี้ไม่ได้ประกันว่าจะ เป็นสังคมที่ยุติธรรมตลอดไป อาจมีคนบางคนในสังคมที่ยุติธรรมนั้นได้รับผลประโยชน์ที่

สะสมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไปหรือจากการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมจนกระทั่งเกิดความไม่ยุติธรรมในคนรุ่นถัดมาหรือในสังคมที่ต่อช่วงถัดมา ประการที่สองหากหลักการนั้นเป็นหลักการที่ใช้ตัดสินสังคมเฉพาะแบบใดแบบหนึ่ง เราคงจะต้องมีหลักการหลายหลักการสำหรับสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย หรือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ กัน หลักการนี้จึงน่าจะเป็นหลักการที่เราสามารถนำมาใช้ตัดสินได้กับทุกสังคม โดยไม่เกี่ยวข้องกับรูปแบบเนื้อหาของรายละเอียดที่สังคมแต่ละสังคมนั้นแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม รอลส์กำลังพยายามที่จะหาหลักการดังกล่าวในทฤษฎีความยุติธรรมของเขาที่จะสามารถนำมาใช้เป็นหลักการมาตรฐานในการตัดสินความยุติธรรมของสังคม และการจัดระเบียบทางสังคมให้ยุติธรรม

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงความยุติธรรมของสังคม สิ่งที่รอลส์พิจารณาเป็นอันดับแรกคือ โครงสร้างพื้นฐานของสังคมหรือสถาบันทางสังคม (the basic structure of society, institution) ที่เป็นตัวกำหนดสิทธิและหน้าที่ขั้นพื้นฐานของบุคคลในสังคม และการแบ่งปันภาระหน้าที่และผลประโยชน์จากการร่วมมือกันทางสังคมว่ายุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม เพราะโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมจะเป็นตัวกำหนดสภาพบุคคล และมีผลต่อสภาพบุคคลในสังคมนั้นอย่างมากมาย โครงสร้างพื้นฐานของสังคมมีผลกระทบต่อสภาพชีวิตของคนในสังคมอย่างไร ลองคิดถึงสภาพของเด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ของเขามีการศึกษาต่ำ เปรียบเทียบกับสภาพของเด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาสูง ว่าจะมีสภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างไร โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมหรือสถาบันทางสังคมนี้ ได้แก่ รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษาและการจัดการทางสังคม ตัวอย่างเช่น เสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการนับถือศาสนา ตลาดการแข่งขันอย่างเสรี ทรัพย์สินส่วนบุคคลในวิธีการผลิต ความยุติธรรมของโครงสร้างทางสังคมจึงขึ้นอยู่กับว่าสิทธิและหน้าที่ขั้นพื้นฐานของประชาชนถูกกำหนดไว้อย่างไร และเงื่อนไขทางสังคมและทางเศรษฐกิจของบุคคลในสังคมแต่ละส่วนนั้นเป็นอย่างไร

คำว่า "ความยุติธรรม" โดยทั่วไปนั้นเป็นคำที่ใช้กันทั่วไปในหลายความหมายและในหลายเรื่อง โดยเฉพาะในปรัชญาร่วมสมัย การที่จะเข้าใจทฤษฎีความยุติธรรมของรอลส์นั้น โดยเฉพาะความยุติธรรมทางสังคม จะต้องเข้าใจความหมายและขอบเขตของความยุติธรรมของเขาด้วย การตีความหรือการนำความหมายของความยุติธรรมโดยทั่วไปมาใช้ อาจจะทำให้เข้าใจทฤษฎีของรอลส์ผิดพลาดได้ การที่เขายืนยันว่าโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมเป็นสิ่งที่ทฤษฎีความยุติธรรมของเขาพิจารณาถึง ทำให้ทฤษฎีของเขาแตกต่างไปจากทฤษฎีความยุติธรรมของคนอื่น ๆ หลักการของความยุติธรรมคือหลักการที่นำมาใช้ เลือกหรือตัดสินการจัดการทางโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันในการแบ่งส่วนแบ่งทางสังคมอย่างเหมาะสม

สำหรับรอลส์ หลักการของความยุติธรรมในโครงสร้างพื้นฐานของสังคมเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการตกลงกันตั้งแต่เริ่มแรก หลักการเหล่านี้เป็นหลักการที่บุคคลที่เสรีและมีเหตุผล มาทำการตกลงถึงผลประโยชน์ของพวกเขา เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับร่วมกันตั้งแต่แรกในสภาวะของความเท่าเทียมกันของทุกคน ในการที่พวกเขาจะเข้าไปอยู่ร่วมกัน หลักการเหล่านี้จะเป็นหลักการที่มาควบคุมลักษณะและรูปแบบของการร่วมมือกันทางสังคมที่พวกเขาจะเข้าไปอยู่ร่วมกัน และวิธีการที่จะพิจารณาถึงหลักการของความยุติธรรมที่เกิดจากข้อตกลงดังกล่าว รอลส์เรียกว่า ความยุติธรรมในรูปแบบของความเที่ยงธรรม (justice as fairness)¹ เป็นแนวความคิดที่ว่าหลักการของความยุติธรรมจะถูกตกลงภายใต้สถานการณ์เริ่มแรกที่เที่ยงธรรม ซึ่งเราจะได้เห็นกันในภายหลังว่าเงื่อนไขของสถานการณ์ของการตกลงร่วมกันของบุคคลนั้นจะต้องตกอยู่ภายใต้ความเที่ยงธรรมสำหรับทุกคนที่จะเข้ามาทำการตกลง

¹John Rawls, A Theory of Justice, (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1971), p. 11. (เฉพาะในบทนี้ หากมีการอ้างถึงหนังสือเล่มนี้ครั้งต่อไป จะใช้ "TJ" แทนลงไปเนื้อหา)

อย่างไรก็ตามหลักการของความยุติธรรมที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ใช่หลักการที่จะกำหนดบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ของสังคมในแง่ของจุดมุ่งหมายของสังคม ซึ่งเป็นเรื่องอุดมคติของสังคม หลักการของความยุติธรรมที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของคุณค่าที่สังคมอุดมคติพึงมี และเป็นเพียงหลักการที่พิจารณาถึงการกำหนดสิทธิหน้าที่ในโครงสร้างพื้นฐานของสังคม และหลักการในการแบ่งปันผลประโยชน์ทางสังคมอย่างเหมาะสมเท่านั้น หลักการของความยุติธรรมไม่ได้เป็นตัวกำหนดเป้าหมายของสังคมว่าสังคมควรจะมุ่งไปสู่จุดใด เช่น สำหรับประโยชน์นิยม สังคมควรที่จะมุ่งไปสู่ความสุขที่มากที่สุดของคนทั้งสังคมตามหลักมสุขดังนั้นวิธีการหรือแนวทางใดที่มุ่งไปสู่เป้าหมายนั้นถือว่าเป็นวิธีที่ถูกต้อง แต่สำหรับรอลส์ความถูกต้องกับเป้าหมายของสังคมที่ดีเป็นคนละเรื่อง และไม่สามารถพิจารณาเป้าหมายของสังคมแยกออกจากความถูกต้องได้ หรือไม่สามารที่จะกล่าวว่าความถูกต้องคือการทำให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของสังคม²

ที่จริงแล้วรอลส์ไม่ได้กำหนด หรือไม่ได้สนใจว่าสังคมอุดมคติหรือเป้าหมายของสังคมควรจะมุ่งไปสู่จุดใด เพราะเขาก็นั่นเป็นเรื่องที่เกินขอบเขตของความยุติธรรมทางสังคม และเป็นเรื่องต่บุคคลแต่ละคนในสังคมต่าง ๆ สามารถที่จะมีความคิดได้แตกต่างกัน แต่ไม่ว่าอุดมคติของสังคมจะเป็นอย่างไรก็ตามวิธีการที่จะดำเนินไปสู่อุดมคติของสังคมจะต้องถูกต้องด้วย ซึ่งสำหรับรอลส์คือการถือตามหลักการของความยุติธรรมที่เกิดจากการตกลงที่เที่ยงธรรม ซึ่งเราอาจกล่าวได้ว่า ตามความยุติธรรมในรูปแบบของความเที่ยงธรรมของรอลส์แนวความคิดเรื่องความถูกต้องนั้นมาก่อนแนวความคิดเรื่องความดีหรืออุดมคติของสังคม

² John Rawls, A Theory of Justice, p. 30. (one that either does not specify the good independently from the right, or does not interpret the right as maximizing the good)

แทนที่รอลส์จะพูดถึงอุดมคติของสังคม รอลส์กลับพูดถึงสังคมที่มีการจัดระเบียบอย่างดี (well-ordered society) ที่บุคคลที่จะทำการตกลงร่วมกันหาหลักการของความยุติธรรมทางสังคมคิดว่าจะเป็นสังคมที่พวกเขาปรารถนาที่จะอาศัยอยู่ สังคมที่มีการจัดระเบียบอย่างดีจึงไม่เป็นเพียงแต่สังคมที่ทำให้สมาชิกในสังคมบรรลุจุดมุ่งหมายในชีวิตตามที่ตนต้องการได้เท่านั้น แต่เป็นสังคมที่ ประการแรกทุกคนยอมรับและทุกคนรู้ว่าคนอื่น ๆ ก็ยอมรับหลักการของความยุติธรรมอย่างเดียวกัน ประการที่สอง สถาบันพื้นฐานทางสังคมโดยทั่วไปเป็นไปตามและรู้กันทั่วไปว่าเป็นไปตามหลักการของความยุติธรรมนั้น (TJ 5) ดังนั้นสังคมที่ดีจึงไม่ได้หมายความว่า เป็นสังคมที่ทุกคนมีความเชื่อทางศาสนา, ศีลธรรมหรือการเมืองอย่างเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามพวกเขาอาจมีความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างมากมายในเรื่องดังกล่าว แต่พวกเขามีความเข้าใจร่วมกันในหลักการของความยุติธรรมที่จะมาควบคุมโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม.

สภาพการเริ่มแรก(The Original Position)

เพื่อที่จะหาหลักการของความยุติธรรมสำหรับโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของบุคคลในสังคม หลักการความยุติธรรมนี้ไม่ควรที่จะเป็นข้อตกลงร่วมกันของบุคคลในสังคมใดสังคมหนึ่งหรือในรูปแบบของสังคมใดสังคมหนึ่ง สำหรับรอลส์หลักการของความยุติธรรมควรจะมาจากการตกลงร่วมกันของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ที่ยุติธรรมสำหรับทุกคน รอลส์เรียกสถานการณ์นี้ว่าสภาพการเริ่มแรก (the original position) ซึ่งเป็นลักษณะของสภาวะธรรมชาตินทฤษฎีสัญญาประชาคม (the theory of the social contract) ที่สืบต่อเนืองมาตั้งแต่ล๊อค (Locke), รัสเซีย (Rousseau) และ ค้านท์ (Kant)

สภาพการเริ่มแรกเป็นสภาพที่ถูกสมมติขึ้นให้เป็นสภาพของการตกลงที่เที่ยงธรรม (fairness) สำหรับทุกคน หมายความว่าลักษณะหรือข้อกำหนด

ที่ถูกสร้างขึ้นในสภาพการเริ่มแรกนั้นเป็นไปเพื่อที่จะทำให้เรารู้สึกว่า การที่บุคคลจะมาทำการตกลงในสถานการณ์เช่นนั้น ไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบใครทุกคนอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกันที่จะทำการต่อรอง เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน

ในสถานการณ์เช่นนี้เองที่รอลส์เชื่อว่า หลักการที่ได้จากข้อตกลงในสภาพการเริ่มแรกซึ่งถูกกำหนดอย่างเหมาะสม จะเป็นหลักการที่ยุติธรรมเพราะในสภาพการเริ่มแรกที่ยุติธรรมและเที่ยงธรรมสำหรับทุกคน ผลที่ได้หรือข้อตกลงที่เกิดจากสถานการณ์เช่นนี้ย่อมยุติธรรม รอลส์เรียกสถานการณ์เช่นนี้ว่า "pure procedural justice" (TJ 86) แนวความคิดของสถานการณ์นี้คือ การกำหนดการปฏิบัติที่เที่ยงธรรมสำหรับทุกคนที่ทำให้หลักการใด ๆ ก็ตามที่เกิดจากข้อตกลงในสถานการณ์เช่นนี้ยุติธรรม ตัวอย่างเช่น การพนัน ถ้าสมาชิกทุกคนที่เล่นอยู่ในเกมที่เที่ยงธรรมสำหรับทุกคน คือไม่มีใครสามารถโกงใครได้แต่ละคนตกลงใจที่จะเล่น ไม่มีการบังคับ และไม่มีใครสามารถคาดเดาผลของการพนันได้ ดังนั้นไม่ว่าผลของการพนันจะเป็นอย่างไรย่อมยุติธรรมไม่ว่าใครจะได้หรือเสียจากการพนันนั้น การนำแนวความคิดนี้ไปใช้ในการแบ่งปันผลประโยชน์ทางสังคมคือ การพยายามหาหลักการในการควบคุมสถาบันพื้นฐานทางสังคมให้ยุติธรรมเช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ การจัดการทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ทำให้ทุก ๆ คนเชื่อว่า เมื่อปฏิบัติตามโครงสร้างของสังคมเช่นนี้แล้วไม่ว่าผลจะออกมาอย่างไรก็ยุติธรรม

ลักษณะของสภาพการเริ่มแรกที่รอลส์เสนอขึ้นมา มีลักษณะเหมือนกับเกมการต่อรอง (bargaining game) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเลือกโดยใช้เหตุผลในรูปแบบใหม่ (the modern theory of rational choice) ของทฤษฎีทางการเมืองสายพันธะสัญญา ซึ่งเป็นเกมการร่วมมือที่ผู้แข่งขันไม่ได้มุ่งแข่งขันกันทำคะแนนให้สูงที่สุด แต่เป็นเกมที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เล่นแต่ละคนสามารถตกลงกันอย่าง เป็นเอกฉันท์ถึงหลักการที่จะเป็นเกณฑ์ในการควบคุมสถาบันทางสังคมซึ่งพวกเขาเป็นสมาชิกอยู่หรือเขาไปเล่นด้วยกัน

ในสภาพการเริ่มแรกการอธิบายถึงสภาพแวดล้อมของความยุติธรรม (the circumstances of justice) ที่ทำให้การร่วมมือกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ เป็นไปได้และเป็นสิ่งจำเป็น จะทำให้เราเข้าใจถึงสภาพเงื่อนไขโดยทั่วไปของการตกลงกันระหว่างบุคคลในสภาพการเริ่มแรก ดังได้กล่าวแล้วว่าสภาพการเริ่มแรกไม่ใช่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงทางประวัติศาสตร์ แต่เป็นสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เพื่อนำไปสู่การตกลงกันอย่างยุติธรรมและเที่ยงธรรม กล่าวคือ การร่วมมือกันทางสังคมของบุคคลในสภาพการเริ่มแรกนั้นเป็นการประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน พวกเขามีผลประโยชน์อย่างเดียวกัน (an identity of interests) ซึ่งการร่วมมือกันทางสังคมนั้นทำให้ชีวิตของพวกเขาดีขึ้นมากกว่า การที่พวกเขาจะพยายามใช้ชีวิตแยกอยู่กันต่างหากอย่างโดดเดี่ยว ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของพวกเขาแต่ละคนจึงขึ้นอยู่กับระบบการจัดการของการร่วมมือกันทางสังคม ซึ่งถ้าหากไม่มีการร่วมมือกันเช่นนี้แล้วจะไม่มีใครมีชีวิตที่น่าพึงพอใจสำหรับพวกเขาได้ ในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็มีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน (a conflict of interests) เพราะพวกเขาแต่ละคนต่างมีความต้องการที่ไม่เหมือนกันในแง่ที่ว่า ผลประโยชน์ที่เพิ่มมากขึ้นจากการร่วมมือกันทางสังคมของพวกเขานั้นจะถูกแบ่งปันกันอย่างไร เพื่อที่จะทำให้พวกเขาแต่ละคนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันของพวกเขา ดังนั้นพวกเขาจึงต้องการที่จะได้ส่วนแบ่งที่มากกว่ามากกว่าที่จะได้รับส่วนแบ่งที่น้อยกว่า การหาหลักการของความยุติธรรมจึงจำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อเลือกดูว่า การจัดการทางสังคมแบบใดที่เป็นที่ยอมรับและตกลงร่วมกันของทุกคน

เพื่อที่จะเข้าใจได้ว่าผลประโยชน์ร่วมกันและผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันในสภาพแวดล้อมของความยุติธรรมเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำให้การร่วมมือกันของบุคคลเป็นสิ่ง เป็นไปได้และจำเป็น เราต้องเข้าใจสภาพโดยทั่วไปของสังคมนสภาพการเริ่มแรกว่าเป็นอย่างไร ประการแรก คือเป็นสภาพที่มีบุคคลหลายคนมาร่วมมือกันทางสังคมในเวลาเดียวกันบนพื้นแผ่นดินแห่งหนึ่ง ซึ่งพวกเขาแต่ละคนนั้นมีกำลังอำนาจทั้งทางร่างกายและจิตใจที่คล้ายคลึงกัน ที่ทำให้ไม่มีใคร

ในพวกเขาสามารถที่จะบังคับคนอื่น ๆ ให้อยู่ภายใต้อำนาจของใครได้ โดยที่พวกเขาพร้อมที่จะต่อต้านร่วมกันต่ออำนาจใด ๆ ของบุคคลอื่น ที่จะมาบังคับพวกเขา ประการที่สอง เงื่อนไขของสภาพสังคมโดยทั่วไป ๆ ไปเป็นแบบความขาดแคลนระดับกลาง (moderate scarcity) ซึ่งรอลส์ได้รับอิทธิพลทางความคิดในเรื่องนี้มาจากฮิวม์ (Hume) คือในสังคมดังกล่าวทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรในด้านอื่น ๆ ไม่ได้มีอุดมสมบูรณ์มากมายจนเหลือเฟือสำหรับทุก ๆ คนที่จะแบ่งปันให้กันอย่างไม่หมดสิ้นจนกระทั่งไม่มีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของบุคคลในสังคมที่จะแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้น แต่ก็ไม่ได้มีความขาดแคลนอย่างรุนแรง จนกระทั่งไม่สามารถที่จะทำการตกลงที่จะแบ่งปันผลประโยชน์กันได้ หรือจนกระทั่งหากบุคคลหนึ่งได้อีกบุคคลจะต้องอดหรือไม่ได้เลย ความขาดแคลนระดับกลางจึงก่อให้เกิดการร่วมมือกันในผลประโยชน์ที่เหมือนกัน ในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็มีความขัดแย้งกันในการที่ต้องการที่แตกต่างกันของพวกเขาในผลประโยชน์ที่ไม่เพียงพอที่จะแบ่งให้กับทุก ๆ คน สภาพแวดล้อมของความยุติธรรมจึงเกิดขึ้นเมื่อบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกันได้เกิดสิทธิเรียกร้องที่ขัดแย้งกันในการแบ่งปันผลประโยชน์ทางสังคมในสภาพของความขาดแคลนระดับกลาง เพราะหากไม่มีข้อขัดแย้งดังกล่าวแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีหลักการของความยุติธรรมมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งปันผลประโยชน์ของบุคคลเหล่านั้น

รอลส์ได้สมมติไว้ว่า บุคคลในสภาพการเริ่มแรกรู้จักถึงสภาวะแวดล้อมของความยุติธรรมนี้ และทุกคนรู้ว่าคนอื่น ๆ ก็รู้อย่างที่เขาเองรู้ พวกเขาจะพยายามหาข้อตกลงร่วมกันที่จะทำให้ เขาสามารถทำให้จุดมุ่งหมายในชีวิตของเขาเป็นไปได้ดีที่สุดเท่าที่เขาจะทำได้ พวกเขาเป็นอิสระที่จะเข้ามาทำการตกลงร่วมกันและเป็นความตั้งใจของพวกเขาที่จะสร้างข้อตกลงเพื่อผูกพันซึ่งกันและกัน ไม่มีใครถูกบังคับให้ยอมรับหลักการ ถ้าเขามีเหตุผลที่จะสงสัยว่าจะสามารถยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักการนั้นได้หรือไม่ หรือมีเหตุผลที่จะสงสัยว่าหลักการนั้นอาจจะไม่ยุติธรรมหรือเที่ยงธรรมสำหรับพวกเขา ในสถานการณ์ของการตกลงที่เที่ยงธรรมสำหรับทุกคนที่จะเลือกหลักการของความ

ยุติธรรมทางสังคมนี้เองที่หมายความว่าพวกเขาเป็นผู้ควบคุมตนเองและกำหนดสภาพชีวิตของตนเองในสังคมโดยพวกเขาเอง พวกเขาจึงมีความผูกพันต่อหลักการที่พวกเขายอมรับและเลือกขึ้นมาในการที่จะปฏิบัติตามหลักการเหล่านั้นด้วยความเต็มใจ

ม่านของความไม่รู้ (The Veil of Ignorance)

เนื่องจากแนวความคิดในสภาพการเริ่มแรกคือ การกำหนดสภาพที่เที่ยงธรรม (fairness) เพื่อที่จะทำให้หลักการที่ตกลงกันนั้นยุติธรรม สิ่งหนึ่งที่เราควรคำนึงถึง คือผลกระทบจากข้อมูลบางอย่างที่ทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถตกลงกันได้ หรือสามารถทำให้พวกเขาเอาข้อมูลนั้นมาแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อมทางสังคม เพื่อที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวรอส์จึงสมมติว่าคณะบุคคลในสภาพการเริ่มแรกนั้นตกอยู่ภายใต้ม่านของความไม่รู้ ซึ่งจะทำให้พวกเขาไม่สามารถรู้ได้ว่าทางเลือกที่พวกเขาอาจจะเลือกได้จะก่อให้เกิดผลประโยชน์เฉพาะสำหรับตัวเขา

ม่านของความไม่รู้ถือว่าบุคคลต่าง ๆ ในสภาพการเริ่มแรกไม่รู้ข้อเท็จจริงเฉพาะเกี่ยวกับตัวเขา คือเขาไม่รู้ว่าตัวเขาอยู่ในตำแหน่งใดในสังคม อยู่ในชนชั้นใดหรือมีฐานะทางสังคมอย่างไร เป็นคนรวยหรือคนจน เขาไม่รู้ว่าโดยธรรมชาติแล้วเขาจะถูกกำหนดให้เกิดมาเป็นคนอย่างไร เป็นคนผิวขาวหรือผิวดำ ผู้หญิงหรือผู้ชาย ฉลาดหรือโง่ แข็งแรงหรืออ่อนแอ ร่างกายสมบูรณ์ สมประกอบหรือพิการ ยิ่งไปกว่านั้นก็คือพวกเขาไม่รู้จุดมุ่งหมายในชีวิตของเขา หมายความว่าในขณะที่พวกเขาเห็นว่าพวกเขามีแผนการดำเนินชีวิตที่มีเหตุผลบางอย่าง แต่พวกเขาไม่รู้รายละเอียดของแผนการนั้น เขาไม่รู้ว่าตัวเขาจะมีจุดมุ่งหมายหรือแผนการดำเนินชีวิตที่เฉพาะเจาะจงสำหรับพวกเขาแต่ละคนว่าคืออะไร และไม่รู้ว่าเขาจะมีสภาพจิตใจอย่างไร เป็นคนขบถ เป็นคนมองโลกในแง่ร้ายหรือเป็นคนมองโลกในแง่ดี (TJ 137)

นอกจากบุคคลในสภาพการเริ่มแรกจะไม่รู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเขาแล้ว เขายังไม่รู้ว่าสภาพของสังคมที่เขาอยู่มีลักษณะอย่างไร เขาไม่รู้ว่าสังคมนั้นจะมีลักษณะทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างไร มีวัฒนธรรมและความเจริญก้าวหน้าอยู่ในระดับใด และตัวเขาจะอยู่ในสังคมใดในช่วงใดหรือในคนรุ่นใด

ในม่านของความไม่รู้ข้อเท็จจริง เฉพาะสำหรับบุคคลแต่ละคนเป็นสิ่งที่ถูกจำกัดไว้ แต่บุคคลในสภาพการเริ่มแรกนั้นจะมีข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทั่วไป พวกเขารู้เรื่องเกี่ยวกับสังคมของมนุษย์ เข้าใจกิจกรรมทางการเมืองและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ พวกเขาเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมและหลักเกี่ยวกับจิตวิทยาของมนุษย์ โดยสรุปคือพวกเขาจะรู้ข้อเท็จจริงทั่ว ๆ ไปที่มีผลกระทบต่อ การเลือกหลักการของความยุติธรรม ไม่มีเหตุผลอะไรที่จะจำกัดความรู้และข้อมูลในเรื่องทั่ว ๆ ไปต่อบุคคลในสภาพการเริ่มแรก

ถ้าเรายอมให้บุคคลในสภาพการเริ่มแรกมีข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวเขา หลักการของความยุติธรรมที่ถูกเลือกขึ้นมาจะเต็มไปด้วยอคติและถูกบิดเบือน เพราะเขาสามารถหรือพยายามที่จะกำหนดให้หลักการของความยุติธรรมนั้นมีผลประโยชน์ต่อเขาไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ในระยะยาวของตัวเขาเพียงคนเดียว และหากเรายอมให้การตกลงเช่นนี้เกิดขึ้นจริง ๆ คือ แต่ละคนรู้ว่าตนเองเป็นนครในสังคมใด ข้อตกลงนั้นคงจะเต็มไปด้วยรายละเอียดมากมาย ซึ่งคงจะไม่ได้เป็นหลักการพื้นฐานที่เราต้องการ เพื่อที่จะทำให้บุคคลในสภาพการเริ่มแรกไม่สามารถกำหนดหลักการของความยุติธรรมโดยไม่ชอบด้วยเหตุผล หรือเอาข้อมูลเฉพาะมาใช้อย่างไรชอบเขต การจำกัดข้อมูลบางอย่างสำหรับบุคคลในสภาพการเริ่มแรกจึงเป็นสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐาน เพราะถ้าหากไม่ทำเช่นนั้นแล้วเราจะไม่สามารถที่จะสร้างหลักการของความยุติธรรมที่เป็นหลักการพื้นฐานในการตกลงที่ใช่เป็นเกณฑ์ในการสร้างหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่มีรายละเอียดต่างมากมายได้

หลักการของความยุติธรรมที่ถูกเลือกภายใต้ความไม่รู้สำหรับ
 รอลส์แล้วเป็นเครื่องยืนยันว่า ไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบในการเลือก
 หลักการจากโอกาสที่เขาจะเกิดมาเป็นคนอย่างไรโดยธรรมชาติ หรือจากความ
 เปลี่ยนแปลงอันไม่แน่นอนของสถานะการณทางสังคม ทุกคนอยู่ในสถานการณ์ที่
 เหมือนกันไม่มีใครสามารถที่จะสร้างหลักการที่เข้าข้างตนเองได้ หลัก
 การของความยุติธรรมจึงเป็นผลที่เกิดจากการตกลงและการต่อรองที่เที่ยงธรรม
 สำหรับทุกคน เพราะดูเหมือนว่าจะ เป็นสิ่งที่มีเหตุผลและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า
 ในการเลือกหลักการไม่ควรที่จะทำให้ใครได้รับผลประโยชน์หรือเสียผลประโยชน์
 จากโชคเคราะห์ทางธรรมชาติหรือจากสภาพแวดล้อมทางสังคม และไม่ควรที่จะ
 ทำให้ใครสามารถร่างหลักการที่เป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของตนได้ .

บุคคลในสภาพการเริ่มแรก

โดยปกติแล้วข้อสมมติฐานโดยทั่วไปสำหรับทฤษฎีที่ว่าด้วยบุคคลใน
 สภาพการเริ่มแรกมาตกลงร่วมกันคือ บุคคลเหล่านั้นเป็นบุคคลที่มีเหตุผล สำหรับ
 รอลส์การมีเหตุผลของบุคคลหมายความว่า ในการเลือกหาหลักการของความ
 ยุติธรรมบุคคลแต่ละคนจะพยายามอย่างดีที่สุดเท่าที่เขาจะสามารถทำได้ ที่จะทำ
 ให้ผลประโยชน์ของเขามีมากขึ้น และคำนึงถึงผลประโยชน์ในระยะยาวของพวก
 เขา แต่ไม่ได้หมายความว่า เป็นบุคคลที่เห็นแก่ตัวหรือตักตวงเอาแต่ผลประโยชน์
 ส่วนตัว รอลส์เรียกบุคคลในสภาพการเริ่มแรกว่า บุคคลที่มีเหตุผลและไม่เอา
 เปรียบซึ่งกันและกัน (a rational and mutually disinterested
 person) (TJ 13) หมายถึงบุคคลที่ไม่คิดจะแสวงหาผลประโยชน์จาก
 ผลประโยชน์ของบุคคลอื่น ถ้าหากการที่จะทำให้เขาได้รับผลประโยชน์เพิ่มมาก
 ขึ้นหมายถึงการทำให้บุคคลอื่นต้อง เสียผลประโยชน์หรือได้รับประโยชน์น้อยลง
 ผลประโยชน์เช่นนั้นจะไม่เป็นที่ต้องการของพวกเขา เพราะโดยเหตุผลแล้วภาย
 ใต้ความไม่รู้ พวกเขาไม่สามารถที่จะทราบได้เลยว่าพวกเขาจะเป็น
 บุคคลที่ได้หรือเสียผลประโยชน์

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า สภาพการเริ่มแรกเป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดสภาพของการตกลงที่ยุติธรรม บุคคลในสภาพการเริ่มแรกก็ควรที่จะอยู่ในสภาพที่เที่ยงธรรมสำหรับทุกคน ดังนั้นจึงดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่มีเหตุผลที่จะสมมุติว่าบุคคลทั้งหลายในสภาพการเริ่มแรกนั้นเท่าเทียมกัน กล่าวคือทุกคนเป็นอิสระ ไม่ถูกบังคับและมีสิทธิ์ที่เท่าเทียมกันในการเลือกหลักการ ในการสร้างข้อเสนอและสร้างเงื่อนไข ในการให้เหตุผลที่พวกเขาจะยอมรับหลักการและอื่น ๆ (TJ 19) นอกจากนี้บุคคลในสภาพการเริ่มแรกควรที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีศีลธรรม

ความคิดเรื่องบุคคลที่มีศีลธรรมเป็นความคิดที่รอลส์ได้รับมาจากคานท์ (Kant) ซึ่งทำให้เห็นว่าถึงแม้บุคคลจะมีความแตกต่างกันอย่างไรในทางภายนอก แต่มีสิ่งหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ทุกคนเหมือนกันและแตกต่างจากสิ่งอื่น ๆ ทั้งไม่เปลี่ยนแปลงไปตามความแตกต่างทางภายนอกของบุคคล คือการเป็นบุคคลที่มีศีลธรรมซึ่งสามารถมีมโนคติเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเอง และสามารถที่จะมีสำนึกของความยุติธรรม (a sense of justice)

ถึงแม้ว่าบุคคลในสภาพการเริ่มแรกจะเป็นบุคคลที่มีเหตุผล มีแผนการดำเนินชีวิตที่มีเหตุผล (a rational plan of life) และมีมโนทัศน์เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิต (a conception of the good) แต่บุคคลแต่ละคนก็ตกอยู่ภายใต้ม่านของความไม่รู้ พวกเขาไม่สามารถที่จะกำหนดได้ หรือรู้ได้ว่าพวกเขาแต่ละคนจะมีแผนการดำเนินชีวิตหรือมีจุดมุ่งหมายในชีวิตอย่างไร เพราะแต่ละคนยอมมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน มีจุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน และเขาไม่สามารถรู้ได้ว่าเขาจะเป็นใครหรือบุคคลใดในสภาพการเริ่มแรกที่ตกอยู่ภายใต้ม่านของความไม่รู้ ท้ายที่สุดพวกเขาไม่เพียงแต่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันเท่านั้น พวกเขายังมีความคิดเห็นที่ต่างกันในความเชื่อทางศาสนาและปรัชญา รวมทั้งความรู้และความเชื่อทางสังคมและทางการเมืองด้วย

ข้อสมมุติฐานประการสำคัญคือ บุคคลที่มีเหตุผลในสภาพการเริ่มแรก จะไม่รู้สึกรู้หายุทธ์ทรมาณาใจเพราะความอิจฉา เขามัพร้อมที่จะรับผลประโยชน์ในส่วนที่ขาดหายไปของเขา ถ้าทำให้คนอื่น ๆ ต้องเสียหาย เขามัรู้สึกตกต่ำหรือต่ำต้อยถ้ารู้ว่าคนอื่นมีปัจจัย (goods) ทางสังคมในระดับพื้นฐานมากกว่าเขา หรืออย่างน้อยที่สุดคือ ตราบใดที่ความแตกต่างระหว่างตัวเขากับคนอื่น ๆ ไม่มากจนเกินขีดจำกัด และเขาไม่ได้เชื่อว่าความไม่เท่าเทียมกันที่มีอยู่นี้มีรากฐานมาจากความไม่ยุติธรรม หรือการปล่อยให้ทุกอย่างเป็นไปตามยถากรรมโดยไม่มี การชดเชยช่วยเหลือหรือการควบคุมทางสังคม (TJ 143)

ที่จริงแล้วไม่มีเหตุผลอะไรเลยที่เราจะ ไปกำหนดสภาพจิตใจของบุคคลในสภาพการเริ่มแรกว่าเป็นคนที่เห็นแก่ตัวหรือเป็นคนขี้อิจฉา โดยเฉพาะ เมื่อเขาตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ของความไม่รู้ เพราะในสภาพการเริ่มแรกและภายใต้สภาพแวดล้อมของความยุติธรรม (circumstances of justice) ข้อต่อรองของพวกเขามัไม่ใช่ว่าการแข่งขันที่รู้ผลแพ้ชนะโดยพิจารณาว่าใครจะได้คะแนนมากกว่าใคร หรือเป็นการแข่งขันที่ว่าหากบุคคลหนึ่งได้คะแนนมากขึ้นแล้วจะทำให้อีกคนหนึ่งจำเป็นต้องได้คะแนนน้อยลง พวกเขาไม่จำเป็นต้องมีการที่จะทำคะแนนสูงหรือต่ำเพื่อต่อสู้กับคู่แข่งคนอื่น ๆ หรือพยายามที่จะหาจุดสูงสุด หรือจุดต่ำสุดในความแตกต่างระหว่างความสำเร็จของพวกเขากับคนอื่น ๆ ความคิดในเรื่องของเกมการแข่งขันแบบแพ้ชนะ ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในสถานการณ์เช่นนี้ เพราะบุคคลเหล่านั้นไม่ได้คิดเกี่ยวกับการแพ้ชนะ แต่คิดเกี่ยวกับคะแนนที่พวกเขาแต่ละคนจะทำได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ หมายความว่าบุคคลในสภาพการเริ่มแรกจะพยายามค้นหาหลักการ ซึ่งจะช่วยให้จุดมุ่งหมายของพวกเขาก้าวไปมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพยายามที่จะทำให้พวกเขาได้ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมมากที่สุด เพราะจะทำให้เขาสามารถมีโอกาสที่จะสร้างมโนคติเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในชีวิตของเขาได้กว้างไกลและมีประสิทธิภาพมากที่สุดไม่ว่าจุดมุ่งหมายของเขาจะเป็นอย่างไร

ความคิดดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นคำอธิบายว่า ทำไมบุคคลในสภาพการเริ่มแรกเป็นบุคคลที่มีเหตุผลและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน เพราะความพยายามที่จะทำให้อีกคนได้น้อยลง และตนเองได้มากขึ้นไม่ได้เกิดผลประโยชน์อะไรต่อเขามากไปกว่า ความพยายามที่จะทำให้ทุกคนได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ความสำเร็จในชีวิตของเขาไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่า ต้องทำให้ชีวิตของคนอื่นต้องด้อยค่าลงหรือต้องไม่ประสบความสำเร็จ และเขาคงไม่ต้องการความสำเร็จในชีวิตของเขาในรูปแบบนี้ เพราะเขาไม่อาจทราบได้ว่าเขาจะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จหรือไม่ เมื่อได้เบ็ดม่านของความไม่รู้ขึ้น หลักการที่เขาสร้างขึ้นอาจจะถูกคนอื่นนำมาใช้กับเขาได้ ยิ่งไปกว่านั้นในการอยู่ร่วมกันทางสังคมเป็นความจำเป็นว่าความสำเร็จในชีวิตของเขาต้องพึ่งพาอาศัยความสำเร็จในชีวิตของคนอื่น ๆ ด้วย

อย่างไรก็ตามในสภาพการเริ่มแรก ปัญหาการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลจะมีคำตอบที่แน่นอนได้ก็ต่อเมื่อ เราทราบถึงความเชื่อและความสนใจของบุคคลต่าง ๆ ที่จะมาทำการตกลงในสภาพการเริ่มแรกในความสัมพันธ์กันระหว่างพวกเขา ในทางที่เขาคิดว่าเขาจะเลือกและในกระบวนการตัดสินใจของเขา เมื่อการตัดสินใจของเขาต้องคำนึงถึงบุคคลอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเขาคงอยู่ภายใต้ม่านของความไม่รู้

กฎแม็กซิมิน (Maximin Rule)

เหตุผลอันหนึ่งซึ่งรอลส์ใช้พิสูจน์ว่าบุคคลในสภาพการเริ่มแรกซึ่งตกอยู่ภายใต้ม่านของความไม่รู้จะเลือกหลักการของความยุติธรรม 2 ข้อของเขาก็คือบุคคลในสภาพการเริ่มแรกจะใช้กฎแม็กซิมินในการพิจารณาเลือกหลักการต่าง ๆ ที่มีอยู่ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการที่เราจะทราบได้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะตกลงเลือกหลักการใดเราต้องทราบว่าบุคคลเหล่านั้นจะมีความเชื่อและมีกระบวนการของการตัดสินใจอย่างไร ซึ่งรอลส์เชื่อว่าเมื่อบุคคลตกอยู่ภายใต้ม่านของความ

ไม่รู้บุคคลจะพยายามเลือกทางเลือกที่เขาคิดว่าปลอดภัยที่สุดซึ่งสอดคล้องกับกฎแม็กซิมิน

กฎแม็กซิมินเป็นกฎที่ใช้ในสถานการณ์ของการเลือกภายใต้ความไม่แน่นอน โดยจะให้เรাজัดลำดับผลได้ผลเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ในทางเลือกต่าง ๆ แล้วเลือกเอาทางเลือกที่ให้ผลเลวร้ายน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผลร้ายที่อาจเกิดขึ้นจากทางเลือกทางอื่น ดังนั้นในสถานการณ์ซึ่งมีการได้ การเสียซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นจากการตัดสินใจร่วมกันของบุคคลแต่ละคนที่จะเลือก และการเกิดการได้และเสียของแต่ละสถานการณ์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับทางเลือกของคนที่จะเลือก แต่เป็นข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นหรืออาจจะไม่เกิดขึ้นก็ได้โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับทางเลือกของบุคคล สมมติว่ามีสถานการณ์ดังกล่าวอยู่ 3 สถานการณ์ และมีทางเลือกอยู่ 3 ทาง การได้หรือเสีย (ค) ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของคนและสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น ดังในตาราง โดยที่ $c = f(t, s)$ (หน่วยเป็นเงินหนึ่งร้อยบาท)

การตัดสินใจ	สถานการณ์		
	ส1	ส2	ส3
ค1	-7	8	12
ค2	-8	7	14
ค3	5	6	8

ตามกฎแม็กซิมินเราจะต้องเลือกการตัดสินใจที่ 3 เพราะในกรณีนี้ผลร้ายที่อาจเกิดขึ้นได้คือ ผู้เลือกได้เงินเพียง 500 บาท ซึ่งดีกว่าผลร้ายที่อาจเกิดขึ้นได้จากทางเลือกอื่น (TJ 150 - 157)

ลักษณะสำคัญของสถานการณ์ของกฎแม็กซีมินประการแรกคือ ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการได้และเสีย (ด) ที่จะเกิดขึ้น เป็นสิ่งที่บุคคลที่จะเลือกตัดสินใจไม่สามารถที่จะรู้ได้อย่างแน่นอน หรือสามารถคำนวณได้อย่างน่าเชื่อถือ เพราะในสถานการณ์จริง ๆ การเลือกและสถานการณ์นั้นมีมากมาย โอกาสของความเป็นไปได้ที่จะได้หรือเสียนั้นมีมากเกินกว่าที่จะคำนวณได้ หรือหากคำนวณผลที่ได้ก็ขาดความน่าเชื่อถือ ประการที่สองคือ บุคคลที่ตัดสินใจเลือกนั้นมีแนวความคิดว่าพวกเขามีความสนใจหรือให้ค่าน้อยมากกับผลประโยชน์ที่เขาอาจจะได้เหนือผลประโยชน์ที่เขาจะได้้น้อยที่สุดจากการเลือก เพราะพวกเขาคำนึงถึงความปลอดภัยของผลประโยชน์ที่เขาอาจจะได้รับน้อยที่สุด มากกว่าจะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาอาจจะได้มากที่สุด ประการสุดท้ายคือ บุคคลที่ตัดสินใจเลือกจะไม่ยอมเลือกทางที่อาจจะก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่พวกเขาทนไม่ได้ หรือไม่อาจจะยอมรับได้ (intolerable)

ความสำคัญของกฎแม็กซีมินคือ ลักษณะของสถานการณ์ของกฎแม็กซีมินนั้นสอดคล้องกับสถานการณ์ของสภาพการเริ่มแรก ที่บุคคลที่จะเลือกหลักการร่วมกันนั้นตกอยู่ภายใต้मानของความไม่รู้ จะพยายามเลือกหลักการที่พวกเขาคิดว่าปลอดภัยที่สุดตามกฎแม็กซีมิน และในทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งรอลส์ได้แสดงไว้ในหนังสือของเขา (TJ 124) รอลส์คิดว่าบุคคลที่มีเหตุผลในสภาพการเริ่มแรกจะเลือกหลักการของความยุติธรรม 2 ข้อของเขามากกว่าทางเลือกอื่น เนื่องจากเป็นทางเลือกที่ปลอดภัยที่สุด และผลร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นได้นั้นดีกว่าผลร้ายที่อาจจะเกิดจากทางเลือกอื่นซึ่งไม่อาจจะทนหรือยอมรับได้³

³ หากสนใจข้อโต้แย้งของกฎแม็กซีมินดู Allen Buchanan, "A Critical Introduction to Rawls' Theory of Justice," John Rawls' Theory of Social Justice : An Introduction, eds. H.G. Blocker and E.H. Smith (Athens, Oh.: Ohio University Press, 1980), pp 26 -30.

หลักความยุติธรรม 2 ข้อของรอลส์

จากสถานการณ์ของความยุติธรรมและสภาพการเริ่มแรกที่คุณคดกอยู่ ภายใต้ม่านของความไม่รู้ ซึ่งบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกตามกฎแม็กซิมิน รอลส์ เชื่อว่าคุณคดกทั้งหลายจะตกลงยอมรับและเลือกหลักความยุติธรรม 2 ข้อ ซึ่งถือว่าเป็นหลักการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่ยุติธรรม คือ

หลักการข้อแรก

บุคคลแต่ละคนมีสิทธิที่เท่าเทียมกันตามระบบทั้งหมดของเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกันที่กว้างขวางมากที่สุด ที่เข้ากันได้กับระบบของเสรีภาพที่คล้ายคลึงกันสำหรับทุกคน

หลักการข้อที่สอง

ความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคมจะถูกจัดทําขึ้นได้ต่อเมื่อ

ก. เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ที่มากที่สุดของคนที่ยากลำบากที่สุด (the least advantaged), และ

ข. การได้หรือการเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่เปิดให้กับทุกคนภายใต้เงื่อนไขของความเท่าเทียมที่เที่ยงธรรมของโอกาส (fair equality of opportunity) (TJ 302)

สิ่งที่น่าสังเกตคือหลักการ 2 ข้อของรอลส์นั้นมีแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับความยุติธรรมของการแบ่งปันผลประโยชน์ดังนี้คือ

ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมทั้งหมด - เสรีภาพและโอกาส, รายได้และสินทรัพย์, และ พื้นฐานของการนับถือตนเอง (self-respect) - จะถูกแบ่งปันอย่างเท่าเทียมกัน นอกเสียจากการแบ่งปันที่ไม่เท่าเทียมกันบางส่วน, หรือทั้งหมด, ในปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นผลประโยชน์ต่อคนที่เสียเปรียบที่สุด (TJ 303)

ซึ่งหมายความว่า ถ้าโครงสร้างทางสังคมที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันบางอย่าง เช่น ในเรื่องรายได้หรือตำแหน่งหน้าที่ และอาชีพทุก ๆ คน ได้รับผลประโยชน์มากกว่าถ้าไม่ยอมให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันนี้ หรือมากกว่าผลประโยชน์ที่น่าจะได้ในสภาพการเริ่มแรก ความไม่เท่าเทียมกันนี้ถือว่าเป็นความไม่เท่าเทียมกันที่ยุติธรรมและสอดคล้องกับแนวความคิดทั่วไปข้างต้น ดังนั้นความไม่ยุติธรรมคือความไม่เท่าเทียมกันที่ไม่ได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์กันทุก ๆ คน

รอลส์เรียกหลักการข้อแรกว่า หลักการของเสรีภาพที่เท่าเทียมกันที่มากที่สุด (the Principle of Greatest Equal Liberty) ในหลักการข้อที่สองส่วนแรกเรียกว่าหลักความแตกต่าง (the Difference Principle) ซึ่งกำหนดว่าความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมและเศรษฐกิจนั้นมีเพื่อผลประโยชน์ที่มากที่สุดของบุคคลที่เสียเปรียบมากที่สุด ส่วนที่สองของหลักการข้อที่สองเรียกว่าหลักการของความเท่าเทียมกันที่เที่ยงธรรมของโอกาส (the Principle of Fair Equality of Opportunity) โดยที่เราจะมาดูรายละเอียดของแต่ละหลักการ เพื่อความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการของความยุติธรรมของรอลส์ เป็นลำดับไป

หลักการของเสรีภาพที่เท่าเทียมกันที่มากที่สุด (the Principle of Greatest Equal Liberty)

หลักการข้อแรกของรอลส์เป็นหลักการที่ควบคุมถึงการกำหนดสิทธิและหน้าที่ในโครงสร้างพื้นฐานของบุคคล โดยกำหนดข้อเรียกร้องไว้ 2 ประการ ประการแรก คือบุคคลแต่ละคนมีสิทธิที่เท่าเทียมกันต่อระบบทั้งหมดที่เหมือนกันในเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ประการที่สอง คือระบบทั้งหมดของเสรีภาพขั้นพื้นฐานนี้จะต้องขยายให้กว้างขวางมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะยังมีเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้มากขึ้นเท่าไรก็ยิ่งทำให้บุคคลแต่ละคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานมากขึ้นเท่านั้น ซึ่ง

จะทำให้แต่ละคนสามารถที่จะดำเนินชีวิตไปตามความต้องการหรือจุดมุ่งหมาย
ของตนได้หลายหลากมากขึ้น

อย่างไรก็ตามเสรีภาพขั้นพื้นฐานก็มีขีดจำกัดในตัวของมันเอง ซึ่ง
รอลส์อธิบายคำว่า "เสรีภาพขั้นพื้นฐาน" ไว้ว่าหมายถึง

เสรีภาพทางการเมือง (สิทธิที่จะได้เลือกตั้งและลงสมัครเลือก
ตั้ง) เสรีภาพในการพูดและการชุมนุม (รวมทั้ง เสรีภาพในการพิมพ์)
เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพทางความคิด เสรีภาพของ
บุคคลที่จะมีสิทธิครอบครองทรัพย์สิน, และ เสรีภาพที่จะไม่ถูกจับกุมหรือ
คุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (TJ 61)

การมีเสรีภาพในการทำอะไรบางอย่างหมายถึงการที่บุคคลมีเสรีจาก
กฎข้อบังคับที่จะทำหรือไม่ทำในสิ่งนั้น และ เมื่อเขาทำหรือไม่ทำสิ่งนั้นการกระทำ
ของเขาได้รับการปกป้องจากการแทรกแซงโดยบุคคลอื่น เสรีภาพจึงเป็นปัจจัย
พื้นฐานที่บุคคลทุกคนต้องการไม่ว่าเขาจะมีอุดมคติในการดำเนินชีวิตอย่างไรก็
ตาม การทำให้ทุกคนมีเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน และมีให้มากที่สุดเท่าที่จะ
ทำได้จึง เป็นการป้องกันหรือปกป้องผลประโยชน์ขั้นพื้นฐานของทุก ๆ คน

การกล่าวว่ามีเสรีภาพขั้นพื้นฐานขยายให้มากที่สุดเท่าที่จะ เป็นไป
ได้นั้นหมายความว่า ในการจัดระบบของเสรีภาพขั้นพื้นฐานความสำคัญนั้นขึ้นอยู่กับ
กับการพิจารณาเสรีภาพขั้นพื้นฐานในระบบทั้งหมดที่สัมพันธ์กัน คุณค่าของเสรีภาพ
อันหนึ่งจะขึ้นอยู่กับเสรีภาพอีกอันหนึ่ง ถึงแม้ว่าเราจะต้องทำให้เสรีภาพมีมาก
ขึ้นก็ตาม แต่การปล่อยให้เสรีภาพอันหนึ่ง เป็นไปอย่างไม่มีขีดจำกัด เสรีภาพนั้นก็
จะไปละเมิดเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันอื่น เช่น เสรีภาพในการพูดอย่างไม่มีขีดจำกัด
จะไปรบกวนเสรีภาพอันอื่นของบุคคลอื่น คุณค่าของเสรีภาพในการพูดก็จะเสียไป
การขยายเสรีภาพขั้นพื้นฐานให้มากที่สุดจึง เป็นความพยายามที่จะปรับความ
สมดุลระหว่างเสรีภาพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ให้อยู่ในระบบเดียวกันอย่างเหมาะสม

สำหรับรอลส์กฎข้อบังคับที่มีต่อเสรีภาพมีเพื่อที่เราจะได้รับผลประโยชน์จากเสรีภาพนั้น (TJ 203)

หลักความแตกต่าง (The Difference Principle)

หลักความแตกต่างเป็นหลักการที่ใช้ในการแบ่งปันผลประโยชน์พื้นฐานทางสังคมในเรื่องรายได้ สิทธิทรัพย์ (wealth) อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ โดยกำหนดไว้ว่า โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมซึ่งก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคมถูกจัดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ที่มากที่สุดของคนที่ย่ำแย่เปรียบมากที่สุด ความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าวจึงเป็นความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของรายได้ สิทธิทรัพย์ อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ที่จะแบ่งให้กับบุคคลต่าง ๆ นั้นเอง

ตัวอย่างที่รอลส์ใช้อธิบายที่เข้าใจหลักความแตกต่างคือ เรื่องการกระจายรายได้ระหว่างชนชั้นทางสังคม โดยสมมติถึงกลุ่มบุคคลซึ่งมีรายได้ต่างกัน กลุ่มหนึ่งเป็นชนชั้นนายทุนหรือผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตโดยเป็นเจ้าของทรัพย์สินในสังคมที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีสภาพที่ดีกว่าชนชั้นผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีทักษะหรือความชำนาญพิเศษ คำถามก็คืออะไรที่จะสามารถมาอธิบายความชอบธรรมของความไม่เท่าเทียมกันในสภาพชีวิตของคนทั้งสองชนชั้นนี้ ตามหลักความแตกต่างแล้วความแตกต่างในสภาพชีวิตเช่นนี้จะชอบธรรมก็ต่อเมื่อเป็นไปเพื่อคนที่เสียเปรียบซึ่งคือกลุ่มบุคคลที่ใช้แรงงานเหล่านั้น ความไม่เท่าเทียมกันนี้ยอมให้เกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ หากไม่มีหรือลดความไม่เท่าเทียมกันนี้ลงแล้ว จะทำให้ชนชั้นผู้ใช้แรงงานยังอยู่ในสภาพที่แย่ลงไปอีก กล่าวคือนายทุนเจ้าของกิจการอาจจะก่อให้เกิดการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีผลผลิตในการอุปโภคและบริโภคอย่างทั่วถึงและราคาถูก ซึ่งทำให้ชนชั้นผู้ใช้แรงงานมีสภาพที่ดีขึ้นซึ่งความจริงจะเป็นเช่นนั้นหรือไม่เราไม่อาจทราบได้ แต่สิ่งที่รอลส์ชี้ให้เห็นก็คือหากจะหาความชอบธรรมของความไม่เท่าเทียมกันในกรณีเช่นนี้จะต้องหาข้อโต้แย้งให้เป็นไปตามหลักความแตกต่าง (TJ 78)

ดังนั้นการจัดระบบโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันที่ไม่ยุติธรรมคือ ความไม่เท่าเทียมกันที่ทำให้คนที่ได้เปรียบได้ผลประโยชน์มากเกินไป จนกระทั่งหากลดความได้เปรียบหรือผลประโยชน์ของคนที่ได้เปรียบลงแล้วจะทำให้สถานการณ์ของคนที่อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบดีขึ้น หลักความแตกต่างมีแนวความคิดของความเท่าเทียมกันแบบเสมอภาค (egalitarian) อย่างรุนแรงในแง่ที่ว่า หากการกระจายผลประโยชน์อย่างไม่เท่าเทียมกันไม่ได้ทำให้บุคคลแต่ละคนดีขึ้นแล้ว ก็ยอมแบ่งอย่างเท่า ๆ กันโดยไม่มีใครได้ผลประโยชน์เพิ่มขึ้นดีกว่า

ปัญหาของคำอีกคำหนึ่งคือคำว่า "คนที่เสียเปรียบมากที่สุด" คือใคร รอลส์ไม่ได้พยายามที่จะให้ความหมายที่ชัดเจนว่าใครคือคนที่เสียเปรียบมากที่สุด และเขาเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องทำเช่นนั้น เพราะที่จริงแล้ว เมื่อนำหลักความแตกต่างไปประยุกต์ใช้ การประเมินว่าใครเป็นผู้ที่เสียเปรียบนั้นจะแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ในความแตกต่างทางเพศระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย และถ้าหากเรายอมรับกันว่าผู้ชายอยู่ในสถานการณ์ที่ได้เปรียบมากกว่าผู้หญิงแล้ว การกำหนดให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายจะชอบธรรมตามหลักความแตกต่างก็ต่อเมื่อ เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของผู้หญิง

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของชนชั้นทางสังคมรอลส์ได้กำหนดนิยามเอาไว้ 2 อย่าง ซึ่งอาจจะนำมาใช้ร่วมกันในการพิจารณาว่าใครคือ ผู้ที่เสียเปรียบมากที่สุดได้ในสังคมได้ นิยามแรกคือการกำหนดลงไปเลยว่าชนชั้นใดถือว่าเป็นชนชั้นที่ถือว่าเป็นผู้ที่เสียเปรียบในสังคม ซึ่งคือผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีทักษะและความชำนาญ ดังนั้นบุคคลที่รายได้เท่ากับหรือต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของคนกลุ่มนี้คือกลุ่มบุคคลที่เสียเปรียบที่สุดในสังคม และผู้ที่มีรายได้สูงกว่าคนกลุ่มนี้ก็ถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ในสภาพที่ดีกว่าหรือผู้ที่ได้เปรียบในสังคม อีกนิยามหนึ่ง เป็นการกำหนดโดยดูรายได้และสินทรัพย์เป็นหลักโดยไม่ได้ดูว่าเป็นชนชั้นใด โดยกำหนดว่าบุคคลที่มีรายได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้และสินทรัพย์โดยเฉลี่ย คือผู้ที่เสียเปรียบที่สุด

ในสังคม นิยามทั้งสองนี้มีไว้เพียงเพื่อให้เราทราบว่าใครคือกลุ่มบุคคลที่เราควร จะให้ความสนใจในการได้ผลประโยชน์มากขึ้นหรือน้อยลง โดยการจั ดโครงสร้างทางสังคมที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน เพราะหากเราพิจารณา ดูบุคคลแต่ละบุคคลทีละคนแล้ว เราอาจตัดสินไม่ได้ว่าเขาควรจะเป็นคนที่ได้ เบียดหรือเสียเปรียบกันแน่ เช่นคนที่มีรายได้สูงกว่าชนชั้นผู้ใช้แรงงานเพียง เล็กน้อย

หลักการของความเท่าเทียมกันที่เที่ยงธรรมของโอกาส (the Principle of Fair Equality of Opportunity)

โดยปกติความคิดที่ว่าตำแหน่งหน้าที่หรืออาชีพเปิดโอกาสให้กับบุคคล ทุกคนตามความสามารถที่เขาจะทำได้นั้น มักจะหมายความว่าหากมีตำแหน่งหนึ่ง เปิดขึ้น ผู้สมัครสอบแข่งขันทุกคนมีสิทธิ์ที่จะสมัคร ใครที่มีความสามารถก็จะ ได้รับตำแหน่งนั้นโดยไม่ได้ดูว่าผู้สมัครสอบแต่ละคนมีความแตกต่างหรือความไม่เท่า เทียมกันในด้านอื่น ๆ อย่างไร การทำให้โอกาสในลักษณะนี้เป็นการให้โอกาส แบบความเท่าเทียมกันโดยทั่วไปของโอกาส(a formal equality of opportunity)

สำหรับรอลส์การให้โอกาสแบบนี้ยังไม่เพียงพอ เพราะไม่ได้มีความ พยายามที่จะสร้างความเท่าเทียมกันจากเงื่อนไขทางสังคมในแง่อื่นของผู้สมัคร เข้าแข่งขันด้วย ตำแหน่งหน้าที่ไม่เพียงแต่เปิดให้แข่งขันอย่างเสรีเท่านั้นแต่ ผู้สมัครทุกคนควรที่จะมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการแข่งขันอย่างเที่ยงธรรม ด้วย หมายความว่าคนที่มีความสามารถและทักษะที่เหมือนกันควรมีโอกาส ของชีวิตที่คล้ายคลึงกัน การที่โอกาสของเขาลดน้อยลงเนื่องจากเขาเกิดมา ในครอบครัวที่ยากจนเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงธรรมสำหรับเขา สำหรับรอลส์แล้ว

ความคิดในที่นี้คือ ตำแหน่งหน้าที่ไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้กับทุกคนในทัศนะทั่ว ๆ ไปเท่านั้น แต่ทุก ๆ คนควรที่จะมีโอกาсти่เที่ยงธรรมที่จะได้รับตำแหน่งนั้น ในตอนแรกอาจจะไม่ชัดเจนว่ามันหมายความว่าอย่างไร แต่เราอาจจะพูดได้ว่าบุคคลที่มีความสามารถและทักษะที่เหมือนกันควรที่จะมีโอกาสในการดำเนินชีวิตที่เหมือนกันโดยเฉพาอย่างยิ่ง ,สมมติว่ามีกาแบ่งกระจายคุณสมบัติทางธรรมชาติ, บุคคลซึ่งมีระดับความสามารถและทักษะที่เหมือนกัน และมีความตั้งใจอย่าง เดียวกันที่จะใช้ความสามารถเหล่านั้น ควรที่จะประสบความสำเร็จเหมือน ๆ กัน โดยไม่ต้องสนใจว่าพวกเขามาจากที่ไหนในระบบของสังคม กล่าวคือไม่เกี่ยวข้องกับว่าพวกเขาเกิดขึ้นมาในชนชั้นที่มีรายได้ระดับใด ในทุก ๆ ส่วนของสังคมควรมีรูปแบบของความสำเร็จที่ค่อนข้างจะ เท่าเทียมกันสำหรับทุก ๆ คนที่มีความตั้งใจและความสามารถที่เหมือนกัน ความคาดหวังต่อความสำเร็จของบุคคลที่มีความสามารถและความตั้งใจที่เหมือนกันไม่ควรจะมีผลกระทบโดยชนชั้นทางสังคมของพวกเขา (TJ 73)

ตัวอย่างนี้อาจจะทำให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น⁴ สมมติว่านาย ก และนาย ข ทั้งสองคนมีความปรารถนาที่จะสมัครเข้าทำงานในตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งต้องการการอบรมฝึกหัดบางอย่าง สมมติต่อไปว่าคนทั้งสองมีความสามารถและความตั้งใจที่จะทำงานนี้เท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาก แต่สมมติว่าครอบครัวของนาย ก ยากจนมากและ ไม่สามารถที่จะหาเงินมาจ่ายค่าอบรมของนาย ก ได้ ส่วนครอบครัวของนาย ข ร่ำรวยและยอมจ่ายค่าอบรมของนาย ข ตามหลักการ

⁴Allen Buchanan, "A Critical Introduction to Rawls' Theory of Justice," John Rawls' Theory of Social Justice: An Introduction, eds. H.G. Blocker and E.H. Smith (Athen, Oh.: Ohio University Press, 1980), p. 12.

ของความเท่าเทียมกันที่เที่ยงธรรมของโอกาสของรอลส์ สังคมจะต้องมีการจัดให้มีสถาบันทางสังคมที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับนาย ก เพื่อที่จะประกันว่าการที่นาย ก เกิดมาในชนชั้นของครอบครัวที่ยากจนไม่ได้ขัดขวางหรือกีดกันเขาจากโอกาสที่เขาจะได้รับตำแหน่ง ซึ่งคนที่มีความสามารถและความตั้งใจแบบเดียวกันกับเขามีโอกาส

กฎไพร้อริตี้ (The Priority Rule)

ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของหลักการ 2 ข้อของรอลส์คือ หลักการความยุติธรรมของเขานั้นมีลำดับก่อนหลัง (a serial or lexical order) ซึ่งหมายความว่าในการใช้หลักการเหล่านี้ ก่อนที่จะใช้หลักการข้อที่ 2 ได้จะต้องไม่ละเมิดหลักการข้อที่ 1 หรือหลักการข้อที่ 1 มีความสำคัญมากกว่าหลักการข้อที่ 2 และถ้าจะใช้หลักการข้อที่ 3 ก็จะต้องไม่ละเมิดหลักการข้อที่ 2 ความสำคัญของลำดับก่อนหลังคือ จะไม่ยอมให้มีการหาสมดุลหรือคำนวณผลได้ผลเสียระหว่างหลักการต่างๆ เป็นต้นว่าถ้าทำตามหลักการหลังโดยละเมิดหลักการแรกแล้วจะได้ผลประโยชน์มากมาย จะทำไม่ได้ ซึ่งเรียกการมีลำดับก่อนหลังนี้ว่ากฎไพร้อริตี้ (the priority) ซึ่งมีอยู่ 2 ข้อดังนี้คือ

กฎไพร้อริตี้ข้อแรก (The First Priority Rule) หรือกฎความสำคัญอันดับแรกของเสรีภาพ (The Priority of Liberty) กำหนดว่า "หลักการของความยุติธรรมถูกจัดให้เป็นไปตามลำดับ และดังนั้นเสรีภาพจะถูกจำกัดลงได้ก็เพียงเพื่อผลประโยชน์ของเสรีภาพเท่านั้น" กฎข้อนี้หมายความว่าหลักการข้อแรกหรือหลักการของเสรีภาพที่เท่าเทียมกันมากที่สุด (the Principle of Greatest Equal Liberty) อยู่เหนือหรือสำคัญกว่าหลักการข้อที่สองทั้งสองส่วน การละเมิดหลักการข้อแรกนั้นไม่อาจจะชอบธรรมได้ด้วยผลประโยชน์ทางสังคมและเศรษฐกิจจำนวนมากได้ การกระจายรายได้และสินทรัพย์ และอำนาจหน้าที่อย่างไม่เท่าเทียมกันนั้นจะต้องสอดคล้องกับเสรีภาพที่

เท่าเทียมกันของประชาชน เสรีภาพขั้นพื้นฐานไม่อาจที่จะถูกจำกัดลง เพื่อผลประโยชน์ทางวัตถุจำนวนมากสำหรับทุก ๆ คนในสังคม หรือแม้แต่เพื่อคนที่เสียเปรียบก็ตาม กฎไพรออริตีข้อแรกเป็นกฎที่ไม่ยอมให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างเสรีภาพขั้นพื้นฐานกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เสรีภาพอาจถูกจำกัดลง เพื่อผลประโยชน์ของ เสรีภาพที่มากขึ้นสำหรับทุก ๆ คน หมายความว่า เสรีภาพขั้นพื้นฐานบางอย่างอาจถูกจำกัด เพื่อทำให้ระบบเสรีภาพทั้งหมดสำหรับแต่ละคนนั้นขยายมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้เสรีภาพขั้นพื้นฐานมีมากขึ้น

เหตุผลของกฎไพรออริตีข้อแรกนี้ รอลส์อธิบายว่า สำหรับบุคคลที่มีเหตุผลในสภาพการเริ่มแรก เสรีภาพขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับพวกเขา ปัจจัยพื้นฐาน (primary goods) คือปัจจัยซึ่งบุคคลที่เหตุผลทุกคนต้องการ เพราะปัจจัยนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องมี เพื่อที่จะทำให้การดำเนินชีวิตสามารถเป็นไปได้ตามจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ ไม่ว่าพวกเขาจะมีจุดมุ่งหมายหรือแผนในการดำเนินชีวิตอย่างไรก็ตาม การยอมลดเสรีภาพขั้นพื้นฐานลง เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยมีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น จะเป็นการปิดกั้นโอกาสที่เขาจะดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามที่เขาต้องการ หากบังเอิญเพราะเขาขาดเสรีภาพขั้นพื้นฐานบางอย่าง โดยเฉพาะ เมื่อพวกเขาตกอยู่ภายใต้ม่านของความไม่รู้ ซึ่งทำให้เขาไม่ทราบว่าเขามีจุดมุ่งหมายอะไรในการดำเนินชีวิตของพวกเขา การรักษาเสรีภาพขั้นพื้นฐานไว้จึง เป็นการเปิดโอกาสให้มีพวกเขามีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตที่หลากหลายได้มากขึ้น ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยและไม่เป็นการเสี่ยงโดยไม่จำเป็น การยอมให้มีกฎไพรออริตีสำหรับเสรีภาพจึงเป็นสิ่งที่บุคคลในสภาพการเริ่มแรกเห็นว่าเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผลที่จะไม่ยอมให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่าง เสรีภาพกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

กฎไพรออริตีข้อที่สอง (the Second Priority Rule) กฎข้อนี้กล่าวถึงลำดับความสัมพันธ์ระหว่างหลักความแตกต่างกับหลักการของความเท่าเทียมกันที่เที่ยงธรรมของโอกาส ในหลักการข้อที่สองของทฤษฎีความยุติธรรมของรอลส์โดยกล่าวว่าหลักการของความเท่าเทียมกันที่เที่ยงธรรมของโอกาสนั้น

มีลำดับความสำคัญก่อนหลักความแตกต่าง นั่นคือก่อนที่เราจะจัดระบบของ โครงสร้างทางสังคมให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทาง เศรษฐกิจและสังคม เรา ต้องคำนึงถึง โอกาสของคนที่เสียเปรียบในสังคมว่า พวกเขาได้รับโอกาสที่เที่ยง ธรรมที่จะ เข้าไปอยู่ในตำแหน่งของความไม่เท่าเทียมกันนั้นหรือไม่ เพราะ เป็น ไปได้ว่าความไม่เท่าเทียมกันของระบบโครงสร้างทางสังคมที่เราจัดขึ้นสามารถ ที่จะทำให้ทุก ๆ คนได้รับผลประโยชน์ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะคนที่เสียเปรียบมากที่สุด แต่ทว่ามีการกำหนดให้ผลประโยชน์ หรือตำแหน่งหน้าที่บางอย่างตกอยู่ในมือคน เพียงบางกลุ่ม หรือมีการกีดกันไม่ให้คนบางกลุ่มบางพวกสามารถที่จะ เข้าสู่ ตำแหน่ง เหล่านั้นได้ ดังนั้นถ้าตำแหน่งหน้าที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้กับทุกคนอย่าง เที่ยงธรรมแล้ว คนที่ถูกกีดกันออกจากตำแหน่ง เหล่านั้นย่อมมีสิทธิ์ที่จะรู้สึกว่าเขา ถูกปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรม ถึงแม้ว่าเขาจะได้รับผลประโยชน์จากโครงสร้างทาง สังคมแบบนั้นก็ตาม ไม่ใช่เพียงเพราะว่าเขาถูกกีดกันออกจากตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งอาจจะให้ผลประโยชน์มีมากมายต่อเขาทั้งทางทรัพย์สินและสิทธิพิเศษต่าง ๆ แต่เป็นเพราะ เขาได้ถูกกีดกันออกจากโอกาสที่จะมีประสบการณ์ที่จะ ได้รู้จักกับ ตนเองในการใช้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ในสังคมซึ่งถือว่าเป็น สิ่งสำคัญของการมีจุดมุ่งหมายของชีวิตมนุษย์

สรุป

ตามแนวความคิดของความยุติธรรมในรูปแบบของความเที่ยงธรรม ของรอลส์ หลักการของความยุติธรรมเป็นเป้าหมายหลักของการตกลงร่วมกันใน สถานการณ์ที่กำหนดให้อย่าง เหมาะสมตั้งแต่เริ่มแรก หลักการนี้เป็นหลักการซึ่ง บุคคลที่อิสระและมีเหตุผลที่อยู่ในสภาพที่เท่าเทียมกันทุกคน และคำนึงถึงผล ประโยชน์ในสภาพหน้าของตนเอง ได้ยอมรับร่วมกันในหลักการที่จะควบคุม สถาบันพื้นฐานทางสังคมในการอยู่ร่วมกันของพวกเขา คือหลักการทั้งสองข้อ ของรอลส์ซึ่ง เป็นผลที่เกิดจากปัญหาการเลือกในสภาพการเริ่มแรกที่ได้นำเสนอ มาแล้วข้างต้น

บุคคลต่าง ๆ สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปตามที่ตนต้องการได้ตามหลักการของความยุติธรรมทั้งสองข้อ เพราะเขารู้ว่าเขาสามารถที่จะทำอะไรได้บ้างและมีอะไรบ้างที่เขาไม่สามารถทำได้ และเขาก็รู้ว่าทุก ๆ คนก็ตกอยู่ภายใต้หลักการอย่างเดียวกัน และสำหรับรอลส์หลักการทั้งสองข้อของเขาถือว่าเป็นหลักการที่ทำให้บุคคลทุกคนมีโอกาสที่จะมีชีวิตตามที่เขาต้องการได้เปิดกว้างมากที่สุดหมายความว่าบุคคลทุกคนมีความรู้สึกนับถือตนเอง ซึ่งรอลส์ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการอยู่ร่วมกันทางสังคม ดังนั้นการได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน, การมีเสรีภาพทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน, การช่วยเหลือทางด้านการศึกษา ระบบภาษีและนโยบายที่จะยืนยันให้เห็นว่าความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลประโยชน์ต่อคนที่เสียเปรียบมากที่สุดคนในสังคม จะก่อให้เกิดการร่วมมือทางสังคมจากทุก ๆ คน ประชาชนที่อยู่ในสถาบันสังคมเหล่านั้นจะรู้ว่าสังคมมีข้อบังคับอย่างไรต่อพวกเขา และเขาสามารถที่จะคาดหวังถึงอนาคตหรือวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับระบบของสังคม

ความยุติธรรมในสังคมของรอลส์ไม่ได้เน้นแต่เพียงเรื่องของเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังกินความไปถึงเรื่องของศาสนาและวัฒนธรรม เช่น การมีความเชื่อส่วนตัว และการมีวิถีชีวิตอันหลากหลายของคนในสังคม การปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานจึง เป็นการปกป้องคนทุกคนให้มีสิทธิที่จะดำเนินชีวิตอย่างที่ต้องการได้ หากเสรีภาพนั้นไม่ได้ไปละเมิดบุคคลอื่น ดังนั้นการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมให้เป็นไปเพื่อคนส่วนใหญ่นั้นนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง แล้วทอดทิ้งหรือกีดกันการนับถือศาสนาหรือวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อย กฎเกณฑ์ดังกล่าวย่อมถือว่าเป็นกฎเกณฑ์ที่ไม่ยุติธรรม เพราะอะไรที่เป็นจุดมุ่งหมายพื้นฐานที่มีค่าในตัวเองที่จะปฏิบัติตามและอะไรเป็นวิถีชีวิตที่ดีที่สุดที่คนทั้งหลายจะดำเนินชีวิตเขาเป็นสิ่งที่ยังไม่มีคำตอบแน่นอนและไม่อาจจะบังคับได้

เราพอจะสรุปได้ว่า โดยเหตุผลแล้วบุคคลในสภาพการเริ่มแรก
ปรารถนาสังคมที่มีเสรีภาพที่เท่าเทียมกันมากที่สุด และปรารถนาที่จะให้ผล

ประโยชน์ทาง เศรษฐกิจและสังคมเป็นไปเพื่อส่วนรวม เพื่อที่จะลดความแตกต่างระหว่างคนที่ได้เปรียบและคนที่เสียเปรียบจากความไม่แน่นอนของสังคมและธรรมชาติ.